

НОВА ЗОРЯ

4. WARSZAWA
Biblioteka Narodowa
Minist. Oświaty

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІАНСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст., під неділю на 8 ст. **АДРЕСА:** Нова Зоря, Львів, ул. Клявоновича ч. 8, II. пов. — Телефон 4—48. **Передплата в краю:** 1/4-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном 1/4-річно 1 амер. долар. — **Ціна числа** 25 сот. — **Конто. II. III.: Крайне** 405.867

Кінь, що зїздився

(До історії наших протикатолицьких кличів).

У статтях про брехню як принцип і аргумент, про наших „також-католиків“, про обряд і народність було показано, кілька фальшу, лицемірства, маняцтва і злочинної легководущості ховається в тих кличах, що ними воюють ріжні самозванці-реформатори нашої національної Церкви, щоб їй відобрати католицький, а надати православний характер. Була там мова про цілу низку таких „правд“, періодично витяганих руїниками із заплісненого арсеналу для обдурювання громадянства; про деякі буде ще мова. Та покищо хочемо звернути увагу наших читачів на те, що у тім історичнім арсеналі свідомих і несвідомих ворогів гр.-кат. Церкви є й така зброя, якої чомусь тепер ніхто не витягає і нею не кидає. Покинемо на боці цілком давні (в роді опрісноків, постів і т. ин.), а зупинимось на недавніх, таких, що їх багато людей особисто пам'ятає, однак вже безповоротно зложених до історичного архіва національних дурниць.

Пригадаймо собі часи (головно 70 і 80 роки м. в.), коли ріжні ревнителі „чистоти восточного обряду“ найбільше нападали на... українську народню мову, як таке зло, що неминучо заведе галицько-руський (в разі потреби: буковинсько- і угорсько-руський) нарід до латинства, польськості, безвіря і т. ин. „Хай дуфає Сруль на Пана“ — було колись одним із дуже популярних й успішних способів у боротьбі за явне чи закрите православ'я, а молитва, пісня або св. Письмо в народній мові були символом відцурання від обряду предків, національної зради і т. ин. Ну і шож! Минуло одно покоління, настало друге, і хто сьогодні назве тогочасний клич інакше як ідіотизмом?

А втім, він навіть не природною вмер смертю. Його задавив другий, молодший і сильніший: фонетика. Що то за буря була в 90-их роках на нашій землі, коли-то австрійсько-польський уряд накидав шкільній молоді новий правопис! Все громадянство захвилювалося. Петиції з сотнями тисяч підписів так і заливали віденські канцелярії, щоб відвернути близький кінець світа. А найулюбленішим і найуспішнішим аргументом було, що фонетика неминучо відорве людей від Церкви і від обряду, уступить місце польському абецадлу, перемінить нас на латинників, Поляків і чорт зна що ще більше. Всьому, очевидно, був винен кардинал С. Сембратович, що запродався Римови, Ляхам і т. д. Переглядаєш сьогодні цілі гори задрукованого паперу в боротьбі з тою „національною катастрофою“, то стає тобі і смішно і сумно за духову бистрість тогочасного покоління; однак Богом і правдою, їхня аргументація таки була солідніша від нинішньої у справі слова „православний“.

Нехай тут ніхто не підіймає закиду, що мовляв громадянство не відповідальне за яzikову і правописну дурійку старших поколінь; що се мовляв були

москвофіли... Бо, по перше, москвофіли то кість від кости та кров від крові нашого громадянства і сучасне українство то тільки друга й органічна фаза національного розвитку давнішого загально-національного москвофільства. Вирікатися москвофільських предків, а навіть сучасних москвофільських кузнів, значить вирікатися своєї влаеної рідні. Се одно. А друге, воно історична неправда, що язикове і правописне божевільля охоплювало самих тільки москвофілів; т. зв. народовці брали дуже визначну участь у тім руху. Для них було доволі, коли говорилося, що за всім тим стоять Поляки або Єзуїти, шоб не стало видко ріжниць між москвофілом і народовцем. Одним словом, хороба була загальна і сьогодні ніхто не скаже, шоб вложена в тогдишню боротьбу з неминучим національна енергія принесла яку користь.

Коли хто таки, всупереч фактам, хотів-би заперечувати очевидній аналогії між тою прогомонилою і забутою демагогією з одного боку та сучасним руїницьким рухом на церковно-політичнім полі з другого боку, то пригадка иншого зїзженого коника, сьогодні цілком закиненого, навчить його ліпше. Сей коник старий, лошатком був він ще в XVII. в. та тишився кріпким здоров'ям і носив на собі безліч демагогів аж до найновіших часів: в останнім десятку літ він несподівано шез; видко, не жиє... Маємо на думці справу церковного календаря.

Цілі віки не було у нас певнішого способу викликати національну революцію, присудити когось зрадником, ворогом народу і чужим (очевидно польським) запропанцем, як приписуючи йому змагання або тільки симпатію до григоріанського календаря. Воно й сьогодні Українцями дуже легко попасти в пандемонію зрадників: досить тільки один раз перехреститися або, борони Боже, висловитися, що Українцям у Польщі здалась-би територіяльна автономія, шоб одержати присуд національної неблагонадійності; однак юліанський календар був такою непорушною догмою кожного правовірного Русина (все одно, по московському чи українському ритуалу), що до самого початку XX. в. не знайшлося ні одного смільчака, що відважився-б прилюдно говорити чи писати про користи григоріанського календаря: національна святош, ще й запоручена Римом, і кінець, та горе тому, що по-смів-би усумніватися в ній!

Громада — великий чоловік і дуже тупо думає, та все-таки три століття досвіду не проходять даремно і для найтупішої голови. Досить, що мало-помалу почало в громадянстві прокидатися питання: що платити наш національно-церковний організм за привилей держатися старосвітського календаря? Питання се прокидалося дуже помалу, та відповідь веліла ждати на себе ще довше. Всетаки поодинокі одиниці знаходили її хоч частинно і хапалися з розпуки за голови. Вони очам своїм не вірили: виходило, що за сей привилей за сю „святош“ платимо рік-річно гекатомбами з

своїх земляків; виходило, що юліанський календар — то гільотина, яка постійно відрубє велику частину нашого національно-церковного організму і збогачує нею противників і чужих; виходило, що юліанський календар в дійсности вже не забороло національної окремішности, за що його признали ми, а лише машина, яка автоматично відчужує вірних від нашої Церкви і винародовлює їх...

Повторяємо: доглянули се одиниці, натомість загал плавав далі на філях ілюзій і виводити його з них було не то нелегко, а й небезпечно. Проте, на просвітньо-господарським конгресі 1908 р. пройшла без протесту резолюція, шоб компетентні громадянські і церковні чинники обдумали, чи не прийшов час зміни календаря. Дальше такої плятонічної резолюції навіть відважні не пішли. На перепоні стояли дві рації: одна сентиментальна — шоб мовляв не віддалятися від наддніпрянських земляків; друга практична — шоб не давати приводу москвофілам розвести несовісну і скажену демагогію по темних селах. Перша причина, взята критично, була цілком маловажна (кому була-б з того шкода, якби львівський Українець міг святкувати Великдень два тижні скорше перед київським(?), та друга рація мала чимало за собою, тому й прихильники реформи не поспішали.

Та прийшла війна. Російсько-православна оргія в часі окупації Галичини з одного боку, неправдоподібність москвофільської демагогії по повороті австрійської влади з другого боку — спонукали одного з наших владик октроювати новий григоріанський календар. На жаль, не подумав він, кілька-то несовісних демагогів серед правдивих Українців! Одна частина преси поставилася неутрально або й прихильно до реформи, та біля другої частини згуртувалися всі супернаціоналісти і суперобрядовці, шоб відсуджувати від чести патріотичного владика, організувати активний опір серед вірних і взагалі вратувати гільотину для вкорочування нашого національно-церковного організму. І вратували; не піддержаний ніким владика відкликав свій розпорядок; демагоги заликували; машина для відтягання наших людей від своєї Церкви і винародовлювання їх почала дальше працювати з успіхом...

Минув ще рік—два. Світові перевороти і радикальні зміни в політичнім становищі нашої землі. На Наддніпрянщині не стало юліанського календаря і не стало самої Церкви; на православній Волині заведено григоріанський календар; те саме на Буковині; натомість у Галичині гільотина дістала нове вістре і нового олію та почала стинати голови так справно і з таким шумом, що й демагоги з найтвердшим чолом почали бентежитися. І серед того—пропала коняка, що на ній вони так довго гарцювали. Сьогодні вони витягають з усіх закутин яку можуть зброю, шоб нею підкупувати авторитет церковної влади і мостити мости московському православию і польському латинству в союзі, однак теї зїзженої коняки вже не ру-

шають. Гільотина працює справно і голосно...

Обкиданий колись грязею владики дочекався сумної сатисфакції. Ще десять літ не минуло від його „зради“, а вже почали приходити до нього патріоти і заявляти: ми винувати, ексцеленце, за наш нерозум і за нашу напасті; та може-б ексцеленція тепер... ми цілою душею підперли-б... Очевидно, владики дає таким патріотам таку відповідь, на яку вони заслужили. Не він сьому винен, що гільотина безупинно працює, справно і голосно...

„Тінь Габсбургів“

Під таким заголовком російський „Рул“, що виходить в Берліні, помістив статтю з підписом А. Мищенко, котру передаємо тут з деякими скороченнями з публіцистичних причин:

Черговій сесії Малої Антанти судилось досягнути рекорд „дипломатичної мовчавливости“. Та тепер уже ніхто не сумнівається, що львіна часта уваги присвячена Угорщині, її внутрішній і зовнішній політиці, тісно звязаній з самою сутю організму Малої Антанти. Факти свідчать, що на сцені появилися „Тіні Габсбургів“ що волочать за собою незлічними наслідки для всієї Європи наших днів.

І так новий примас Угорщини архієпископ Юст'ян Середі зовсім отверго заявив свою вірність Габсбургам. Далше — угорські судді тяжко карають за образливі відзивы про членів тої Династії. Немов предвиджуючи мотиви конференції Малої Антанти Е. Ленгіель щойно оповістив сенсаційні подробиці свого розсліду „Габсбургської небезпеки“. Його висновки представляють актуальний інтерес.

Для повноти зібраного матеріалу Ленгіель поїхав навіть до малесенької місцевости Лекезіо в Іспанії, де проживає з дітьми б. цисарева Зита. Лекезіо, се рибацьке село на березі Біскайського Заливу, котре не знає сучасности. Воно віддалене від залізничі і тому представляє знамените місце спасення від людської цікавости і шуму.

Літні місяці вдова по цисарю Карлі переводить у монастирі Ронсевад, посвятиючи весь свободний час молитві. Але і коли вона в Лекезіо, в Палаціо Урібаррен, то кожного дня о 5 години ра-

но рибаки з пошаною клоняють голови перед жінкою в чорнім одязі, котра йде на ранню Службу Богу до базиліки. Її зовнішність, спосіб чесання волосся, довга, чорна сукня і брак усяких косметиків на все ще дуже гарнім лиці — все викликає довоєнне вражіння. Там довідався згаданий журналіст, що цисарева стала релігійна до фанатизму. Двері її вілли, закриті для всяких свізит, але все отворені для численних священиків, котрі відвідують її дім.

Дітей цисареві виховують граф Дегенфельд і графиня Кессенброк. Діти вчать мов: німецької, французької, малярської і троха по чеськи, а еспанської мови зовсім добре навчилися з практики, від оточення. Ленгіель бачив семеро підростаючих дітей цисареві: шумлять щасливі діточою радістю і тим, що нема там етикетки, котра колись замучувала мешканців „Бургу“. Тільки з тої етикетки остало, що за столом 17-літній син цисареві Отто як будучий цисар все займає місце голови. Се здібний хлопець. Особливо любить математику і географію.

Гості бувають рідко. Угорські магнати, між ними граф Альберт Аппоні і Йосиф Каролі, котрі ще недавно були постійними гістьми, від хвилі появи т. зв. „нового курсу“, не показуються. І тут показується суть тої складної роботи, повної реального політичного значіння, котра ведеться в Будапешті.

„Новий курс“ се різкий розрив з політикою Габсбургів, яка була при Карлі і поворот до традиційної програми, яка була до революції 1918 р. царствуючи над ріжними народами Габсбурги не належали до жадного. Вони були тільки Габсбурги. Такий курс не задовольє угорських легітимістів, котрі хочуть на своїм престолі мати монарха, що почувавсяб угром. Цисар Карло при кінці заявив таку охоту. І той шлях тим більше льогічний для будучого монарха Угорщини, що завоювання Австрії доведло тільки до непотрібних комплікацій.

В бесіді з визначними угорськими діячами, Ленгіель ствердив, що угорська аристократія хотілаб побачити на престолі сина Зита, Оттона, але без оружної інтервенції чи то класи чи народа. Відбувається підготовча праця.

Вдохновителі „нового курсу“ в Австрії під проводом генерала Данкля і б. президента міністрів Клям-Мартініца „не признають випадків 1918 р.“ і нових дер-

жав, які повстали на руїнах Австро-Угорщини. То вони усунули в Лекезіо угорські впливи ліберальної фракції легітимізму в особі Альбіна Шагера фон Жартаца, котрий був довірочним, дорядником покійного цисаря Карла (одержав шляхотство на еміграції). Шагер бачив спасення династії в націоналізмі. Він казав, що треба або стати Уграми і Зренічс Австрії, або навпаки.

Трагедія Габсбургів полягала на тім, що вони легко тратили звязок з дійсним життям і запізно уступали духови часу. Але цисарева Зита, оддарована енергією і проникливістю, влила в Габсбургів нову кров. В часі війни вона була за тим, аби зирвати з Німеччиною й заключити окремі мир та здемократизувати монархію. Прозвана в часі війни „Італійкою“, вона не хоче нести вини за упадок програми Бурбонів. Релігія скріпила в ній віру в Боже походження влади Габсбургів і в обовязок її первородного сина Оттона, стати цисаром.

Обставини говорять, що всі ті складні прояви, уяви і вірування „жінки в чорній сукні“ криють в собі можливости динамічного характеру, які можуть перейти в появу політичної дійсности.

Видний провідник легітимістів і член палати панів Альберт Ф. Берцевіці шукаючи формули для об'єднання угорських легітимістів з іншими монархістами, задержався при ідеї угорського національного королівства з тим, щоб Габсбурги зреклися прав до австрійського престоло. Припускали, що вожді легітимізму Аппоні й Андраші особисто пропозують таку петицію Габсбургам. Але обидва відказалися, кажучи, що вірогідним не лицье приписувати монархови ліній поведіння. І дійсно — „новий курс“ мусів довести до провалу такої петиції в її різиковим наслідками. Формула Берцевіці зустріла одобрення Риму, а сего року Отто кінчить 17-ий рік життя, значить: стає повнолітним після права Габсбургів. І тому зрозуміло, що „тінь Габсбургів“ стає проблемом реальним.

3 організаційного життя

(Католицька акція в Делятині.)

Розбудова католицької акції прибирає чим раз більші розміри. На кожній ділянці помітний зріст. Так в глибину, як і в ширину. Наглядним доказом цього середна читальня в місті, ім. св. Покрови. Працює в читальні поділено між секції: 1. освітню, 2. шадніці і 3. асекурації. Всі секції працюють точно і зі запалом. Освітня дає кожного свята або неділі відчити. Протягом останнього часу (кінець червня — липня) були такі виклади: 1. Ігнатишин: Про Єгипет. Викладаючий говорив про річи і особи, котрі сам оглядав бо недавно вернув з Єгипту, де був зайнятий, як вертач при одній з арабських копалень. 2. О. Думич: Чи земля є кругла? (Цікаві знайдуть сю теорію в праці о. Думича в англійській мові під таким самим наголовком). 3. О. Семчук: Гетьманці (хто вони, чого бажують, яке їх минуле і сподіване майбутнє). 4. Чорний Семен: Переслідування католиків в Мексику. 5. о. Семчук: Про Пашкевича, піоніра і будителя Галицької України. В міжчасі відбувся чайний вечір, що минув незвичайно гарно серед товаришків гутірки і пієнсь. Крім цього заложено філіальну читальню на Площі (присілок) ім. св. о. Николая і внесено до Вовєства до затвердження статуту нової читальні ім. Серця Христового на Лузі (віддаленім від Делятина 6 км.). Читальня на Площі першим рухом зібрала 63 членів. З цих 4/5 сейчас вивряняли членські вкладки. Матір-на читальня в Делятині числить тепер 351 членів. Сила! Шадніця повстає з дрібних ошаджень членів читальні (о 50 зол. на тиждень). Досі зібрано цих ошаджень на суму 874-75 зол. З цього 500-зол. творить залізний фонд а прочі гроші є на позичках між членами. Відсотків не бережуть. Так помагаємо самі собі. Власними силами. Прощу зважити, що наші члени це позовольно самі робітники (тартакові) і селяни. Який кольосальний виховуючий вплив має на них ця ошадність. Вплив будуючий, творчий! Вислідом цього (хоч і посереднім) є внесення до громади прохання з підписами 443 громадян (повнолітних) о зарядження протикорешного плєбісциту. Вже сам цей акт, тут в Делятині, першим місточку від Ворохти — де спинаються всі процесі і тяганини, є незвичайної ваги. Коби

ФУТРА ГОТОВИ ТА РІЖНОРОДНІ СКІРКИ по дуже низьким цінам поручає новоотворений СКЛАД ФУТЕР ТУХ І СПІЛКА Львів, Скарбківська, ч. 3.

Господь поміг — побіда певна, на жаль всі члени шадніці не складають. Складає тільки 126.

Асекурація маржини обняла майже всіх Делятинців: Остали поза нею хіба вішкі. Поширилася навіть на сусідні села: Луг і Дору. Досі в асекурації є 413 членів, котрі зголосили до забезпечення: 397 коров, 108 ядівок, 31 волів, 114 коний і 71 безрог. Виплачено шкоду трьом членам, на лучну суму 880-зол. Останніми часами сталися нові три шкоди на загальну суму 953-55 зол. На це зібрано протягом двох тижнів 339-90 зол. Так ділає моральна карність! А все це твориться власними і тільки власними силами. Господь благословить і праця розростається на хосен і добро всіх. Замітити годиться представлення наших найменчих, котрі уладили Сестри Служебниці. Програма ріжноманітна, приступна, мила і любя, як личка діточі, що її виконали. Саля була переповнена. Найменчі аматори збирали рясні олєски і слова признання з уст захопленої публіки. 22-го липня відбулося посвячення стрілецької могили на присілку Шебелівці. З парохіяльної церкви в Делятині уладився похід. На переді хрест, наш прапор, хоругви і образ, священики (о. посол Ганушевський, о. Проць, о. Золотий і о. Семчук), хор, музика з Дори і цвітисті ряди гуцульських китпарів, осяяних повним, радісним сонцем. Прив'язних було около 3.000 народу. Через цілу дорогу наперемін співав хор або града музика. Посвячення довершив в супроводі прочих священиків, о. посол Ганушевський, котрий виголосив згодом гарячо патріотичну

проповідь. Після о. Ганушевського промовляв ще п. Др. Олесницький. Слова тяжкі і чисті, як роса. На неодних очах сльози. Так. Всім нам бракує одного: Воли! Внутрішньої і зовнішньої. Що виросте з кісток поляглих Борців за Рідний Край. Вони вмирили за всіх. Принесли жертву для України. Тому й нам:

Не пора, не пора, не пора! В Рідну Хату вносити роздор!

У відповідь присутні відповіли національній гимні, Боже Великий Єдиний і О Україно, о любя ненько! Якби то так пішли ми всі одною лавою! Якби забули на всякі „інтереси“ а цінили ідею — якби в нас панувала душа, не звір — дух, а не череве — ідеалізм, а не матеріалізм — тоді година Воли вибилаби скоропостижно. А так? Радикали, Сельроби, КПЗУ, Комінтерн ітд... Всякі інтереси — від менче до найбільше червоного. Гей! Схаменіться! Шоби наш жовтоблакитний прапор не зчервонів зі сорому, як сказав о. Ганушевський.

Прояви гніття в „раю“

Красная газета“ доносить, що група студентів техніки у Вороніжці („буржуйських“ дітей, як відомо там не приймають) видає стінну газету п. з. „Красная шпана“, повну препоганої порнографії.

А знов червоної студенти педагогічного інститута в Острогюжську (будучі учителі!) організували товариство „Хрог“, зване також „Товариством безрог“, котре має „відповідний“ статут і т. д.

Група комсомольців у Благовішенську, Уфимської губернії, організувала товариство „Парламент“ з отвертою програмою хуліганства. В програмі сказано, що ціль того товариства — ширити пиянство і насилування... Членська вкладка — півтора ведра водки самогонки...

Ось куди добре зрозумілі матеріалістичні „ідеали Карла Маркса“.

ЗБІЖЕ і ПАШУ

дорібок Вашої цілорічної праці, обезпечайте від огню тільки в своїм — Товаристві взаїмних обезпечень —

„ДНІСТЕР“

у Львові, вул. Руська ч. 20. Інформації уділюють місцеві агенції. 287 4-16

Повістевий файлеток „Нової Зорі“ в дня 19. VIII. 1928 ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

Українська історична повість з 16. століття.

Він сказав отсі слова: — „Чи не жаль тобі, Пані, оставати в чужині? Чи не боїшся ти чого?“ — „А шож відповіла наша Пані?“ — „Вона відповіла повагом, помалу словами Пророка. — „Якими словами пророка?“ — „О, бійтесь Аллага, іменем котрого просите себе взаїмно! І бійтесь лона матери своєї! Глядіть, що Аллаг дивиться на вас! І зверніть сироті добро її й не міняйте свою гіршу річ за її ліпшу і не лучіть її добра зі своїм! Бо се великий злочин! Беріть собі жінок споміж тих, які видаються вам добрі, тільки дві, або три, або чотири. А коли боїтеся, що се несправедливе, то дружність тільки з одною (свобідною) або такою, яка посідає ваші права***). Се найкраще охоронить вас перед несправедливістю...“ — „Мудро відповіла наша Пані!“ сказав здивований другий везир, котрий мав дуже злишню другу жінку. — „А що на те відповіли учені улеми?“ Сиділи як остовілі. Перший промовив Кемаль Пашасаде. — „І шож промовив Кемаль Пашасаде?“ Він сказав з подивом отсі слова: „Вісімдесята і друга сура Корану, обявлена в Мецці.“ — „А вчений Мугієддін?“ Учений Мугієддін як луна повторив його слова: „Вісімдесята і друга сура Корану, обявлена в Мецці.“ А наша Пані додала: „В ім'я Аллага, Милостивого, Милосердного, Пана у судний день!“ А потому довго мовчали учені улеми. Нарешті промовив Кемаль Пашасаде. — „І шож промовив Кемаль Пашасаде?“

— „А вчений Пашасаде?“ — Учений Пашасаде як луна повторив його слова: „Четверта сура корану, обявлена в Медині...“ І знов мовчали учені елєми. Перший промовив Кемаль-Пашасаде. — „І шож промовив Кемаль-Пашасаде?“ Кемаль-Пашасаде промовив недорічні слова, хоч він дуже мудрий. — „Якіж недорічні слова промовив дуже мудрий муфті Кемаль-Пашасаде?“ Мудрий муфті Кемаль-Пашасаде промовив отсі слова: „Благословенне хай буде ім'я твоє, Хатун! Ти не бояти-мешся ніколи і нічого, бо при тобі буде серце найбільшого з султанів!“ — „Чомуж ти сі слова називаєш недорічними?“ Бо таку відповідь дала на них наша Пані: „Коли небо розколеться і коли звізди розсипляться і коли води змішаються гіркі з солодкими і коли гроби обернуться, — тоді знає душа, що вона (зле) зробила і що (добре) занадбала. І в тім дни одна душа не зможе помогти другій, бо дня того рішати-ме Аллаг!“ — „А що на те відповіли улеми?“ Сиділи як остовілі. Перший промовив Кемаль Пашасаде. — „І шож промовив Кемаль Пашасаде?“ Він сказав з подивом отсі слова: „Вісімдесята і друга сура Корану, обявлена в Мецці.“ — „А вчений Мугієддін?“ Учений Мугієддін як луна повторив його слова: „Вісімдесята і друга сура Корану, обявлена в Мецці.“ А наша Пані додала: „В ім'я Аллага, Милостивого, Милосердного, Пана у судний день!“ А потому довго мовчали учені улеми. Нарешті промовив Кемаль Пашасаде. — „І шож промовив Кемаль Пашасаде?“

— „Кемаль Пашасаде промовив отсі слова: „О велика Хатун! Благословенне хай буде ім'я твоє, як ім'я Хадіжі, жінки пророка! Ти знаєш, що вибрав тебе на жінку найбільший з володарів османських. І певно примінишся до звичаю жінок його, закривати обличчя перед чужими, о Хатун!“ — „А що відповіла мудра Хуррем Хатун?“ — „Мудра Хатун Хуррем-відповіла отсі слова: „О мудрий муфті Пашасаде! Чи ти зустрічав у Корані наказ, що жінки мають закривати обличчя? Бо я читала уважно кожду стрічку св. читанки Пророка і не бачила того...“ — А вчений муфті Кемаль Пашасаде відповів: „Але чи бачила ти, о Хатун, таємничі знаки в Корані?“ — „А що відповіла мудра Хатун Хуррем?“ — „Мудра Хатун Хуррем відповіла отсі слова: „Я бачила таємничі знаки в корані, о мудрий муфті Пашасаде. Навіть великий учений Мугієддін Сірек говорить про тебе, що всі науки зійдуть до гробу з тобою, жий вічно! Але чи ти можеш, о муфті, з чистою совістю запевнити, що в тих знаках, яких ніхто не відчитав досі, єсть наказ, щоб жінки закривали обличчя? Чиж міг пророк дати такий наказ, коли Аллаг не наказав квітам закривати білих і червоних платків обличчя їх?“ — „А що на те відповів мудрий Кемаль Пашасаде?“ — „Мудрий Кемаль Пашасаде відповів по правді отсі слова: Я не можу з чистою совістю запевнити, що в тих знаках єсть наказ Пророка, щоб жінки закривали обличчя. А Мугієддін Сірек як луна повторив його слова. І довго мовчали учені улеми.“

Між зібраними теж запанувала довша мовчанка. Кожний з них обдумував можливі наслідки впливу такої султани на уряд і своє становище. Перший промовив Капуага: — „Тепер треба нам ще тільки знати, чи Мугієддін і Пашасаде вірно повторили Падишахові свою розмову з нашою Панею. І що додали? І що на все те сказав великий султан?“ — „Се напевно знає спритний Ібрагім-паша,“ сказав Кіслярагасі. — „Може і знає, але не скаже,“ відповів розумний Грек, що був у великих ласках в султана. — „Чому?“ загуло з усіх боків. „Адже Кіслярагасі сказав, що знав!“ — „І ти також слухав!“ — „Не скажу, бо з султаном нема жартів!“ — „Певно!“ „Але тут не в жартях діло!“ — „А я тобі кажу, що з такою султанкою ще більше нема жартів!“ докинув Кіслярагасі, що бачив уже не одну жінку в гаремі. — „Ібрагім-паша боїться!“ дразнили його. — „Злочинця все пізнати по трусости його!“ приповідкою вколос хтось міцно Ібрагіма, ніби шепотом, але так, що всі чули. — „Скажу,“ рішився Ібрагім. „Тільки не оповім, як я довідався про се.“ — „Того ми не потребуємо!“ — „Догадуємося!“ — „Ну, кажи вже раз!“ — „Мугієддін-Сірек і Кемаль Пашасаде оповіли султанови все і не скрили нічого...“ — „Аааа!“ крикнув здивовано Капуага. — „І чого ти дивуєшся?“ загули з круга. „Вониж люде чесні!“ — „Не всі такі скриті, як Ібрагім!“ (Дальше буде.)

*** Тими словами Коран постійно означає невольниць. *** Розділ.

*) Автентично: Та жінка Сулеймана не носила заслони і навіть давалася портретувати чужим малірама.

На міжнародну виставу преси

(Від власного кореспондента).
Х. КАТОЛИЦЬКА ВИСТАВА.

1. Сумнів і відповідь на них.

Що вона там робить — Церква Католицька — на тій купуючій торговині ріжних преріжних видань і напрямків аж до большевицьких включено? Чи взагалі випадало їй туди йти й виставляти продукти свого духа, своєї двотисячлітньої праці?

Такі питання мимохіть приходять на думку, коли стається перед католицькою виставою серед того моря байдужих для Церкви або явно її ворожих органів преси і всяких видавництв, де є не тільки цінні твори праці, але й усіх затроєні плоди ріжних дурисвітів.

Як так узаялю собі відповідь на ці питання: Церква поступила тут по прикладу Христа: пішла між своїх дітей, все одно які ті діти, заблудливі, чи ні. Бо всі продукти новочасної культури, як вся та культура взагалі, вироста на ґрунті, який управляла й управила католик. Церква, хоч багато злих зерен засів на тій ґрунті злий дух людства, дух гордості й бунту проти заповідей Божих.

Серед мільйонного натовпу людей, що відвідали всю виставу, мабуть не багато було таких, які застановились над тим, що не було усеї тої культури, якби не було католик. Церкви і її праці та науки про самовідречення і терпеливе зношення всяких ударів і тягарів життя — в імя Христового прикладу.

А се тиється на думку, коли стати біля старого хреста, котрий походить з 11. століття й уміщений на вступі католик. вистави.

2. Традиції й цілі католик. преси.

Бія хреста роздають даром католик. газету, що інформує про католик. пресу, її традицію, її цілі й завдання.

Се великий спеціальний додаток до берлінського дневника „Германія“ з 16. червня 1928 п. з.: „Das Werden der katholischen Presse“, Sonderausgabe der Germania für das deutsche Volk. Zur katholischen Ausstellung der Presse.

Під тим на двох третинах титулової сторони ілюстрація церкви в двох красках: темній і зеленій з підписом:

St. Hedwigs-Basilika, Berlin.

Сей спеціальний додаток „Германія“ (котра виходить вже 58 літ) має 32 сторін газетного формату й 25 ілюстрацій, звязаних з історією католик. преси, портрети католик. діячів і знімки зі старих видань.

Зміст того видання такий:

1. З початків католик. публіцистики: Політична публіцистика з часів інкунабулів (початкових друків). Написав проф. д-р Герман Демерінг, директор рукописного відділу Пруської Державної Бібліотеки в Берліні.

2. Йоганнес Ек (Маер) головний і геніальний противник Лютра, мужицький син з місцевості Ек (відси і назва), котрий визначався такими здібностями, що вже в 14-ім році життя здобув ступень магістра sztuk — а в тих часах університетських ступенів не роздавано так легко як тепер. Надзвичайно цікаву життєпис того поршого католик. публіциста в Німеччині написав д-р К. Ремер, науковий співробітник Нім. Інститута для пресових дослідів в Берліні.

3. Причинок до історії католик. публіцистики в часі романтики (д-ра П. Кіршнера).

3. Слідує преінтересний життєпис нім. кат. публіциста з наполеонських часів, Йосифа Герреса, котрий розпочав свою публичну працю як червоної революціонер і видавець „Червоного Листка“, а скінчив рівно горячим католик. публіцистом. Написав радник д-р Вільгельм Шелленберг.

4. Про узаявлення кольонського архієпископа Клімента пруским урядом за те, що він остро виступав проти мішаних подруж і про боротьбу католик. преси в його обороні. Написав о. Фалькенбург, Т. I.

5. Католик. публіцистика від 1848 р. аж до т. зв. „Культуркампфу“. Написав проф. д-р К. Лефлер.

II. Слідує ряд статей з років боротьби католик. преси за часів т. зв. Культуркампфу.

III. Сучасна католик. преса.

1. Властивість і завдання католик. преси. Написав шеф-редактор „Германія“ д-р Ернст Буля. Він пробує розв'язати важкий проблем, яким способом католик. преса може не датися виперти сензаційній пресі і при тім задержати своє поважне становище.

2. Про заповіт католик. пресі, який їй дав Кеттелер, єпископ-публіцист (написав о. Й. Йооз). Кеттелер належав до таких „неспокійних“ єпископів, що балєнський уряд висказався про нього: „Льше не мати яких єпископів ніж таких як Кеттелер.“ Вся капіталістична преса

На догідних усляях

257 9-20
по цінах точно готівкових продає товари текстильні, шовкові й суконні фірма

ЛЬОРЕНЦІ І РІНГЛЕР

Львіа, вул. Слонечна 9., тел. 15-32.

са викпивала його в страшний спосіб, прозиваючи соціалістом, а соціалістична зразу подивляла а потому — робила те саме, що капіталістична, відколи Кеттелер назвав соціалізм „гріхом супроти людської душі“. Який же заповіт оставив єп. Кеттелер католик. пресі? Він поручав їй учити, щоби дбала не тільки про будову держави, але й накликувала до плакяння „народного тіла“ під оглядом моральним і матеріальним: „З кожною державною формою може лучитися найогидніше невільництво, а дивити кайдани во імя т. зв. суверенности народа таксамо гірко, як дивити інші кайдани.“ Кеттелер дбаючи про мораль людських душ, ставрав скріптити й матеріальну основу існування людей.

Головні заходи Кеттелера дотичили: урядження інституцій для безробітних і старих робітників, скріплення родинного життя, виховання їх в напрямі самопомочі й давання їм глибокої, на моралі замість на плиткій безбожності, опертої освіті. „Долю кождої людини уважаю моею власною долею“, говорив єп. Кеттелер. Для заблудливих був вирозумілий, але для блуду був безоглядний і все блуд називав по імені. Кеттелер бачив ясно розклад, який захоплює народ у всіх областях: в його праці, званню, родині, суєстві, батьківщині й державі — але не трапив охоти до праці й віри в те, що Бог кермує розвитком народів не після нашої короткозорости. Тому перестерігав перед песимізмом, „котрий паралював всяку силу до праці“. Загальному розкладови життя протиставляв і католикам та католик. пресі казав протиставляти загальну діяльність на всіх полях, на релігійно-церковнім, робітничім, громадсько-муниципальнім, партійнім і політично-державнім взагалі. Не уступати з ніякого поля — се було практичне гасло й заповіт того рухливого Владки. Визбута соціально-організаційних інстинктів людина переходить на зонніні області життя такі, як мода, спорт, трюмтадрація („Rummel“) сензація. Звиродженню тої зовнішности має протиставитися католик. преса в той спосіб, щоби дати зміст: ясний, провідний, будуючий, скріплюючий. І після того, чи народ буде відроджуватися, чи вироджуватися, треба судити всю пресу, а католицьку зокрема.

Як поборовати безсонність

Здоровий сон се передумова доброго здоров'я. Один потребує багато спати, другий менше. Але нема людини, котра видержалаб довго без сну. Хронічна безсонність належить до найтяжчих хоріб.

Велика літна жара дуже часто викликає безсонність навіть у людей, котрі звичайно добре сплять. При тім людина чує втому, але спати не може. Річ в тім, що мозок ізза жару дальше живо працює і тому не дає заснути.

Одинокий на те спосіб: перестати думати. Або — зосередити думки на однім предметі при помочи сили волі.

Що праця мозку не дає спати, знаємо по тім, що коли занатдо працюємо головою, то потому не годен заснути. Мозок працює дальше.

Отже треба пред сном „змінитися“, треба успокоїтися. Се можна досягти або при помочи м'якої гімнастики (руханки) або читанням успокоюючої лектури. Безсонність є часто наслідком слабій сили волі, що ми не всімо чи не можемо приневолити себе до спокою.

Жара ділає на все тіло й на мозок людини. Думки кружляють по голові і Бог знає відки беруться.

Все те перериває нарешті т. зв. пісон. Але який сон не скріпляє, бо не успокоює нервів. Мозок дальше працює. Ми чуємо, що властиво не спимо.

Отже що робити? Передсвієм змити ціле тіло холодною водою. Вікон не замикати на ніч. Не накриватися. А як збудимся й знов заснути не можемо, то знов змитися водою. Розуміється перед сном не їсти тяжко стравних річей. Се важне так у літї як і в зимі.

Також спустити стори.

Коли полагаджені огсі фізичні вимоги, тоді черга на духові. Річ в тім, що мозок вимагає спокою, щоби дати нам заснути. Ріжнотанітність думок не дає спокою мозкови. Отже треба приневолити себе, не думати або думати тільки про одну річ. Якже се виконати? Думати про якусь приємну ділу нас річ і все про ту саму. Є й такі люде, котрим помагає на сон рахування, але не всім воно помагає.

ОСИП СТЕФАНОВИЧ
ранше РОМАН ЗУБИК

Л Ъ В І В,
вул. Галицька ч. 16.
поруцає

Дуже часто безсонність мучить нас тому, що ми маємо страх перед нею: боїмося її наперед і тим власне прикликаємо її. Отже тут помагає оптимізм, як в кождій иньшій справі. Треба бути доброї думки й не боїтися.

Тільки в останнім випадку вказано живити аптичних засобів проти безсонности. Як уже все иньше випробовано і не помагає, тоді можна. Але треба знати, що такими штучними способами досягнений сон ніколи не дає такого скріплення як сон, що сам прийшов. І ще одно: привикнути до всього легше ніж відвикати. Отже — обережно з аптичними ліками на безсонність. Але з другого знов бою не треба „зарікатися“, що — мовляв — ніколи їх не возьму.

Як треба взяти, то треба.

Лікар.

ДО ПИСИ

РОСТОКА ВЕЛИКА. (Мушинський дек.) Св. Місія. Ложні схизматичкі пророки всякими найнегіднішими способами, приводять тутешнього Лемка до покінчення тої одинокої віри, яка давала йому спокій душі. Серед тих сумних часів Господь Бог потішив Росточан і заслав їм ОО. Редемптористів, щоби пригадати їм вічні правди й утвердити в любові Христа й св. кат. Церкви.

Від 14. липня, через цілих 10 днів Дух Божий був посеред вірних і ласка Божя панувала в парохії. Що дня о 6-ій рано відправлялася Служба Божя, відтак була мійсяна наука, о год. 11-ій молебень до Найсол. Серця Христового і друга наука (та сама тема) для тих, що рано не могли прийти. По полудні о год. 6-ій знов Молебень і велика місіонарська проповідь. Задля великої участі народа і зі сусідних парохій побоженства і науки відбувались на дворі, коло церкви. Треба було бути присутнім тим всім, які кажуть, що Лемко (не його злі провідники!) не любить набоженств майських, чи до Серця Хри-

стового і „всяких богослужебних новшеств“, требаби їм було видіти, з яким одушевлянням, з якою любовію горнулись до престолоа з чудовим, гарно вбраним образом Христового Серця, з яким западом співали „О Святійше Серце Ісуса помилуй нас“.

Незабутнім лишиється сей гарний вечер, сей чудово освітлений престіл — на нім монстранція з Найсвятійшими Тайнами, перед престолом на підвішеним місці чорна статя О. Місіонаря з великим хрестом на грудях. Весь народ слухає до глибоки зворушючої проповіді, потім паде на коліна, з голосним плачем перепрошує Ісуса за свої провини і дрозжачими словами повтарає за о. Місіонарем 10 разів Богородице Діво за грішників при відгомоні дзвона т. зв. дзвона грішників. Нема в парохії мабуть ані одної душі, яку ОО. Місіонарі лишили без потіхи духовної в св. Сповіді і св. Причасттію.

На закінчення св. Місії несподівано приїхали Преосвященний Владика Кир Йосафат. При тріюфальній брамі привітав Владика начальник громади хлібом та сіллям та короткою промовою. При церковній брамі привітав Владика о. душпастир. В понеділок вечером відбували Преосвященний молебень і вигодосили проповідь „о молитві“. Вівторок, в 10-тий день св. Місії відбували Архієрейську Службу Божу в асисті Препод. О. Декана В. Мохнацького і Пр. О. К. Короля. Діяконуваля Пр. О. В. Смолинський і Пр. О. Ст. Корнова. По Службі Божій вигососили Владика гарну, довгу проповідь про Христову католицьку Церкву і схизматиків. Коло год. 2-ої по полудні подякував о. душпастир Преосвященному за їх труды, батьківську любов до своєї пастви.

Підчас св. Місії схизматичкі агітатори з сусідних сіл старалися відмовити Росточан від слухання проповідей, але зі стидом і великим страхом о своєю шкіру відійшли. Тепер по св. Місії сміються з Росточан, що Росточане „пристали на „пільську“ віру і шп на то пристяги“. Особливо на ярмарку в Лавовій дізнають не мало насмішок і дотепів.

Науковий фейлетон „Н. Зорі“ з 19. VIII. 1928.

БОРИС КУДРИК

Франц Шуберт

В 100-літні роковини смерті 1828—1928.

Мotto:
„Вертайте до старини, а буде поступ!“ (Верді.)

I. Життя.

Ледви що прогомніли останні повзукі торіжних Беетовенівських поминок — а отсе нараз музичний світ опинився серед нової повені святочних обходів! Бо в рік і всім місяцїв після смерті Беетовена перенісся в Країну Вічності може найгеніальніший з його сучасників-сателітів — Франц Шуберт, творець новітньої пісні і заравом один з тих, що збогатили розвіт німецької музики новими вартостями, вказав заравом на будучий „словянський вік“ „історії“ музики.

Франц Петро Шуберт уродився 31 січня 1797 року в Ліхтенгау (передмістя Відня, тепер одна з дільниць міста) як син народнього вчителя в школі св. Анни. Мати композитора, Слосавета, з дому Фіц, була словянського походження. І як небудь кажуть біографи про простоту і вбожество родини Шубертів, то всеж таки була там добра атмосфера для розвитку музичного генія

молодого Франца. Батько і брати (один з них, Фердинанд, став також композитором) грали добре на кількох інструментах. В 11 році стає Франц питомцем єзуїтського конвікту, а маючи гарний сопран, співає також у хорі цісарської каплиці. Крім сего грає на органах парохіяльного костела св. Анни в Ліхтенгау. В єзуїтському конвікті була добра орхестра та камералка. Репертуар складався з творів Гайдна і Моцарта, ба навіть не жахалися і Беетовена. І в родинному домі згодом склався добрий квартет: батько грав на віолончелі, Франц на віолі, оба брати на скрипках. І вже тоді починає будучий великий композитор творити, і то на добре, бо навіть сонати, квартети, сімфонії та меси. Одна його пісня „Плач Грабаря“ з 1811 р. дістається до рук Салерія, тодішнього професора співу та контрапункта (заравом звісного Моцартового соперника)—і той бере його до себе на науку, а одночасно Чех Ружічка доповнює сю науку зі свого боку. 1813 р. покидає Шуберт конвікт і тепер мусять виручати батька в учительській службі. Важке було для нього це ярмо — бо чейже не до твердої урядової служби сотворена ніжна душа співаця! Але се не спиноє його дальше творити—і 1815 р. повстають його найбільше знані пісні: „Лісовий цар“, „І ретхен при коловоротку“, „Пільна рожа“, „Мандрівник“ та инші, — побіч цілого ряду інструментальних та хорових творів, а навіть опер

та співогор (Singspiele): „Літний замок чорта“, „Чотиролітній постерунок“, „Клявдіна з Вілябеллі“ та инші. 1817 р. кінчилось його шкільна неволя. Бо отсе його приятель, барон Шобер, дає йому удержання, забравши його до своєї хати.“ За те Шуберт віддячується йому способом повної гідним себе — до його поезій (Шобер був добрим поетом) пише він низку пісень (пр. „До музики“—а до йогож лібретта написав він пізніше, аж 1822 р. оперу „Альфонсо та Естрелла“). Вірного виконавця своїх пісень найшов він в особі барітоніста Фогля. 1818 р. на залик високомузикального угорського графа Ештергазі (з тих самих Ештергазіх, що мали колись на своїому дворі Гайдна) удається він до його дібр до Зелес (на Угорщину) в характері вчителя музики. Тут лише він між иншим деякі фортепьянові твори на 4 руки — і саме в тій ділянці (започаткованій Крістіаном Бахом, одним зі синів Й. С. Баха — а головню Моцартом) стає він переломовим творцем, не менше як у ділянці пісні. Зі снх 4-ручних творів згадаємо передсвієм „Divertissement hongrois“ на основі малярських, а по трохи і словянських народніх мелодій, підхоплених композитором від двірської служкині — рід „малярської рапсодії“, предтеча Лістів-

*) Підчеряю сей факт, як примір, як то культурні народи вміють опікуватися своїми, молодими талантами. А в нас коли такі Шуберти найдуться?

ських — відтак славу фантазію G-moll, посвячену Кароліні Ештергазіній, в якій Шуберт тоді залишився. Побут на Угорщині трівав лише пару місяців.

Вдруге заглянув тамтуди композитор ще в 1824 р. Поза сим не відбував він далеких подорожий і тримався лише країв австро-угорської монархії: обі Австрії, Стирії (головню Грра) та Зальцбург. Для нас Українців важна тут одна історична подробиця. В перших роках XIX. ст. у Львові, ше тоді сильно згерманізованім, заложили Німці свій „Gesangsverein“, а на становище директора покидали Моцартового сина, на імя також Вольфганга Амадея (1791—1844). Отсе львівське музичне товариство зверталося часто до Шуберта, а сей посилав туди свої твори. По здогадам деяких учених (як проф. Хябінський) мають десь по львівських архівах находитися рукописи, а в кождім разі листи Шуберта. Шубертівські пам'ятки на укаїнській землі!

Впрочім його життя таке вбоге в зовнішні події, як мало котрого композитора. Уряту надворного капельмайстра не справував зовсім — таксамо не мав постійного становища ні при одному костелі. Все життя товаришував йому гурток приятелів, що творили літературно-музичну еліту тодішнього Відня. Сими були: великий поет Моріц Швінд, письменник Вацерифельд, композитор Франц Ляхнер, музичний критик Рандгартінгер, згаданий співак Фогль

та инші. Се веселе товариство пускалося часто на спільні прогульки (нераз і кількадеenni) в околиці Відня, то знова улаждувало часті літературно-музичні вечірки, звані „Шубертгадами“—і серед такої весело-романтичної метушні співав композитор тьму безсмертних творів мов з рога обильности! Кожна ледви-що скінчена пісня найшла зараз чотирьох виконавців на місці!

Пересічні біографи Шуберта пишуть часто про недостатку інтелектуального образування в нього, вказуючи вперто на се, що його шкільна наука кінчилась на „нормалці“. Тимчасом увесь ряд фактів; його невпинні зносини з великими поетами й письменниками (Грільпаркер, навіть Гете) і вже саме отертя о класичну літературу при композиторській праці, вікни добрий стиль його листів і дневників, якого не постдався би і перший німецький письменник — кажуть щось якраз противного. Серед зносин з Фоглем, що кожно вілну хвилину присвячував літературі старинних поетів, мусів і Шуберт дуже багато скористати в тому напрямі. Чейже музичне віддання всіх мисленних глибин та тонкощів у такій філософічно-трудній поемі, як „Межі людства“ Гетого чи „Група з Тартару“ Шіллера, вимагає всетаки чогось більше, чим самої чисто-музичної справности!

Словянська кров по матері відбалася сильно на вдачі композитора. Ідеаліст, погружений виключно у своє під-

несле мистецтво, в горожанському життю діточо-непорядний і зависимий від других, спускаючися на своїх добрих приятелів, що йому не щадили безкорисної помочі — жив дослівно мов та біблійна птаця небесна — не вміючи уладити собі життя, тернів вічні матеріальні недостатки, одначе зносив їх весело, навіть не відчуваючи їхнього гнету—так наскрізь жив тільки для мистецтва! Додаймо же його гарні прикмети серця, яких нераз трагічною жертвою мусів стати — так цезне нам з очий вся отся „типово-артистична диваковатість“, якою люблять філістри неодному збриджувати мистців, а замість сего статя великого композитора стане нам якоюсь мов не з того світа. Був се справний Франц з Ассіжу в історії музики! Та таким людам ніколи не призначено довго жити! Дня 19. падолиста 1828 р. закінчив великий пісняр своє тихе життя, не доживши навіть 32 року.

Ще перед самою смертю, пізнавши ораторії Гендья, забажав усовершитися в контрапункті і зголосився на науку до славного теоретика Зехтера—та недуга і смерть понівечили сі його плани. Одначе жаліти тут нема чого, бо і без Зехтерової науки Шуберт опанував був знаменити контрапунктнічї форми — чого доказом численні fugи в його духовних творах — лише тут грала ролю його особиста скромність і жадоба знання.

ЛЕСЯ УКРАЇНКА.

II.

Епічна й драматична творчість Лесі Українки: Л. Українка, або клясична українська письменниця.

Більшість епічних та драматичних творів Л. Українки написала на початку ХХ ст. (1900—1913 рр.), себто вже тоді, коли її поетична діяльність набирала більш об'єктивного, спокійного і „клясичного“ характеру.

Коли помянути кілька історичних баяд чи поем, виданих нею в 1890-их рр. (уміщених в збірнику її творів „Думи і мрії“, Львів, 1899), її образну (епічну й драматичну) творчість можна назвати клясичною, як по характеру, так і по значінню її в нашій літературі. По напрямку її образна творчість дуже різноманітна. Л. Українка писала іноді і в дусі об'єктивно-мистецького реалізму, даючи прегарні зразки об'єктивно-реалістичної творчості. Іноді навпаки творила чудові чисто-романтичні речі (як нпр. „Лісова пісня“). Найчастіше писала вона епічні й драматичні твори віршом (білим або римованим).

Прозаїчних художніх творів (драм і оповідань) Л. Українка залишила порівнюючи небогато; але вони належать до найкращих зразків нашої мистецької прози. В них дає наша письменниця цілу галерею незвичайно живо, яскраво й правдиво змальованих жіночих постатей: проходить перед читачем східна жінка-мусулманка (в незаконі, оповіданню, виданим уже по смерті авторки) московська „кисейна барышня“ (в опов. „Над морем“), три дівчини з трох різних станів на Поліссю — шляхтянка, дівчина з середнього, напів-панського стану й селянка, ітд. нарешті героїня „Блакитної троянди“, в котрій певно відбилися автобіографічні риси, старша жінка-мати героя в тіжє драмі, та інші. З якою тонкістю, розумінням і художністю змальована психологія всіх цих жінок! Так малювати жіночі характери, жіночу психологію може мабуть тільки письменниця-жінка. В нашій літературі подібного змальовання жіночих типів ми не знаходимо в жадного письменника чи письменниці. Оповідання Л. Українки писані в дусі художнього реалізму й подібні своїми об'єктивними, спокійними та яскравими мистецькими малюнками до творів найліпших французьких та російських повістярів — (уміркованих) реалістів*); а її драма „Блакитна троянда“ — мимовпевно недостатч — нагадує собою деякі твори найбільшого російського драматурга-реаліста Островського — великого знавця і мужеської й жіночої психіки.

Але найважливіше місце у творчості Л. Українки займають її поетичні (віршовані) драми й поеми. Всіх їх Л. Українка написала біля двадцяти. Мистецька вартість цих драм і поем неоднакова: є серед них речі досить слабі („Одно слово“, „Йоганна, жінка Хусова“), але є і найхудожніші твори нашої літератури, як нпр. „Лісова пісня“. Значна частина їх писана на „історичні“ сюжети: зі старинної грецької історії („Кассандра“, „Оргія“), старинно-єврейської („В домі роботи, в країні неволі“, „Нарунах“, „Вавилонський полон“), з життя давніх християн („Йоганна, жінка Хусова“, „Адвокат Мартіян“), з життя Магомета („Айша та Магомет“) та ин. Але правдиво історичними цих творів назвати не можна. Л. Українка звертала в них увагу не на історичну обстановку, а на психологічні та ідейні проблеми.

* В нашій літературі, на наш погляд, з реалістичною художньою прозою Л. Українки може рівнятися своїм об'єктивно-реалістичним мистецьким змальованням лише повість А. Свильницького (сказати чи не найтаконовішого в нас, але мало ціненого письменника-реаліста) „Любарці“.

Так само, як Г. Кляйст у „Hermandschlacht“, або Красінський в „Гридіоні“, вона відшуквала в старинних віках аналогії з сучасністю й користувалася часто історичною канвою, щоби — під виглядом давно минулого — яскравіше й вільніше висловити думки та починання, зв'язані з сучасним життям та змалювати ідеальних громадських діячів чи національних героїв (подібних до героїв античного світу), яких хотілося б бачити поетові-патріотів і нині в ріднім краю. Іноді при тім Л. Українка, очевидно, свідомо ухилилася від історичної дійсності, (нпр. в „Оргії“).

В деяких інших її творах з історичними сюжетами цього „історичного символізму“ чи „алегоризму“ нема, й головна увага звернута на психологію героїв і особливо героїнь; такі нпр. твори: „Оганна, жінка Хусова“, „Айша та Магомет“ та ин. „Айша та Магомет“ се один з найгарніших і взірцевих творів поетки; психологія Айши змальована чудово; ухилень від історичного кольориту непомітно. На жаль — сього не можна сказати про „Оганну“... В „Йоганні“ (так само, як і в „Адвокаті Мартіян“) Л. Українці не вдалося піднятися до розуміння психології перших християн. Властиво в сій драмі є багато дуже гарного: характери Хуси, його матери, його любки, сановитої пари римлян змальовані чудово; в образі самої Йоганни теж багато життєвого, яскравого; всі герої драми немов живуть перед читачем. Але психологія Йоганни, як її малює поетка — се не психологія християнських апостольських часів і навіть учениці Христової, котра — по словах Євангелія — була одною з тих жінок, що присутні були при стражданнях і хрестній смерті Ісуса Христа і потім, ідучи до Гроба Господнього, стрінули Воскреслого Христа. Чия міг би вирватися зойк розпукі, чи взагалі могла почувати себе так, як малює Л. Українка, християнка апостольських часів, осіяна безмежно радісною вістю Воскресення, а тим більше Учениця Христова, що сама бачила Воскреслого Господа. Не вірячи в Воскресення Христового, поетка хотіла раціоналістично змалювати психологію Христової Учениці (в роді того, як Шевченко у своїй сумної слави „Марії“ раціоналістично хотів змалювати Матір Божу). Завдяки незрівняно вищій культурі Л. Українки, її малюнок не вийшов грубий (як у Шевченка „Марія“ то що), ані навіть виразно-анти-християнський; „Йоганна“ не ображає християнського чуття. Але навіть з історичного погляду (не кажучи вже про релігійний) психологія Йоганни змальована нею так, якою не могла бути психологія перших християн.

Найбільшою вершиною поетичної творчості досягає Л. Українка в символічно-романтичній драмі „Лісова пісня“. Се твір чудовий і досконалий не тільки з погляду мистецького, але й етичного. Сюжет „Лісової пісні“ фантастичний; се драма-казка. В ній виступають яко діві особи, крім людей, — істоти, створені народною фантазією: мавка, русалка, той, що греблі рве, той, що в огні, той, що в скалі сидить, та ин. „Ліс. пісня“ появилася у світ в 1911 р. одночасно з „Тінями забутих предків“ Коцюбинського; і сі твори часто порівнюють між собою. Але цілком неслухно. Не кажучи вже про незрівняно більшу артистичність „Ліс. пісні“ в порівнянні з „Тінями...“, вона цілком відрізняється від „поєми в прозі“ Коцюбинського і своїм світоглядом та настроєм. В „Тінях...“ і зокрема у вилетітих в сій твір фантастичних образах яскраво висловлюється „новопоганський“, пантеїстичний світогляд Коцюбинського, обожествлення ним природи і т. ин. Нічого подібного немає в „Ліс. пісні“. У

Л. Українки фантастичні постаті се лиш поетичні образи, символи; нікого пантеїзму нема й сліду. Сюжет „Ліс. пісні“ (особливо в перших двох діях) дуже близький до „Ундіни“ (Лямбт-Фукє*), але безперечно глибший і складніший. До того ж сюжет сей убраний поеткою в розкішні шати північно-української (польської) народної фантастики. Досконало артистична форма й чудові сцени й картини „Ліс. пісні“ єднаються в ній з тонким змалюванням психології жіночої душі й мистецьким представленням трагедії широкої, беззавітної любові і взагалі трагедії чистої душі в зрадливій, невдячній і зіпсутій людській світі. Героїня „Ліс. пісні“ Мавка, чиста, незабурджена людським зіпсуттям донька лісу, фантастична істота, всім еством своїм залюбовлена в юнака, людину. Але по довгій, пастивім обопільним коханням наступає трагедія любовної, що кінчиться найгіршими образами Мавки й зрадою коханого чоловіка. Зневажена, позбавлена щастя, і мрії, і любові, Мавка покійно йде за „Тим, що у скалі сидить“. У „скалі“ ніби якась страшна нірвана, де ріжні істоти ніби-то існують, але без справжнього життя; у них умерли всі чуття, всі бажання, вони цілковито скамяніли душею й всім еством. Зі „скалі“ нема й не може бути виходу ні вороття. Але всемогутня, очищена стражданням любов, творить чудо, руйнує вічні закони світа, розбиває кайдани „скалі“ — нірвани, перемогає смерть. Коли Мавка, сидючи в скалі, чує жаліве страждання колись нею коханого чоловіка, в ній зроджується співчуття, співжалі, мимо заподіяних ним їй мук. І се гаряче, сильне, всемогутнє співчуття вертає її до життя, вивологає її зі „скалі“. Безкорисна й очинена стражданням любов панує над смертю, над природою, над законами світа. Але зіпсутій людської природи не в силі зворушити глибоко навіть найбільша сила і найвища жертва широкої і чистої любові; такий сенс має остання сцена „Ліс. пісні“...

На жаль, Л. Українка не могла розвинути свого таланту далі в тім напрямі, в яким написана „Ліс. пісня“. Менше, як через 2 роки по написанню сєї драми, поетка умерла.

В кожнім разі, різнобарвна літературна спадщина Л. Українки се одна з найбільших вартостей в нашій новій не дуже багатій літературі. Але цінуючи й поважуючи нашу велику поетку, ми повинні свідомо ставитися до її творів і тому мусимо розрізняти серед них твори високо-артистичні і позитивні (їх у поетки незрівняно більше) від негативних в роді „Йоганни, жінки Хусової“, „важкопродівських“ поезій і т. ин.

* Генр. Лямбт-Фукє (*1777 р. † 1831) — німецький поет романтик. Писав переважно в релігійно-лицарській дусі. Його прегарна казка „Ундіна“ (написана прозою) була перероблена потім (по-російськи) в ас. Жуковським в чудову казкову поему, писану віршем. Міт про ундіну (русалку) служив сюжетом і для багатьох инш. поетів.

Бібліографія

Katalog slovenskich knjig. V Ljubljani, 1927. Наклад: „Nova zaloza“. Ст. 168. Сей взірцево уложений каталог словінських друків заступає словінську бібліографію, котра перестала появлятися від 1912 р. Се взагалі однією систематична бібліографія під сей час в цілій Югославії. Згадана вище накладня святкує ним десятиліття свого існування й дає на вступі історію свого оснування. В 10-ліття оснувала вона й антикваріят. Цю року видаватиме додатки до того основного каталогу.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Нове свято. (КАП). Декретом св. Конгрегації обрядів визначено на день 19 серпня свято св. Івана Ед, основника „едистів“ і сестер Добраго Пастира, якого канонізовано підчас останнього „святого року“. Декрет уводить свято для цілої католицької Церкви і апробує нового Святого.

Апостольський лист Св. Вітця до Китаю. „Осерваторе Романо“ оголосив лист апостольський Св. Вітця до Китаю. Папа бажає Китаєви тріткового внутрішнього і зовнішнього мира, основаного на засадах любові і справедливості. Щоби такий мир остав дійсністю мусять бути сповнені справедливі домагання і права найбільшого в світі народа, народа з давнюю культурою і великою будучністю. Папа висловлює бажання, щоби католицькі місії причинилися зі свого боку для справи мира, добробуту і поступу в Китаю; католицька Церква наказує послух і пошану для правної влади а для своїх вірних жадає тільки свободи і безпеки публичних прав. Св. Отець пересилає китайському народові своє благословенство і бажає Китаєви успіхів та розцвіту.

Католики в Греції се лиш одна сота часть всего населения краю. Є їх на 6,000,000 православних всего 60,000. В 1927 повстала в Атенас організації католицької молоді, котра поширюється теж і поза столицю. В 1928 мала ця організація вже 3 філії. До організації входять також і сільська молодь. Орган сєї організації, що ізза браку фондів виходив дотепер як додаток до катол. часопису „Християнікон Кріна“ виходить від 1. жовтня ц. р. самостійно як місячник.

Соціалісти і масони (КАП). Сто п'ятдесят послів швейцарської соціалістичної партії вирішили по довшій дискусії, що членів вільномурарської льожі групи Альпіна не можна приймати до партії. Ухвала ця має бути предложена швейцарському соціалістичному конгресові. Партія хоче звільнитися таким чином від впливів організації, яких діяльності не можна перевірити.

Брак покликаний у Бразилії. Бразилія зі своїми 37 мільонами мешканців, переважно католиків, відчуває болочо брак духовенства. Як повідомляють оо. Францисканец з півн. Бразилії, було там в 1888 р. 1000 бразилійських священників. Від того часу це число постійно зменшується. В архієпископстві Оліндаресіф висвячено в 1926 одного, в 1927 ніодного священника. В 11 епархіях нема семінарій. Той сам брак відчувається і в монаших стоваришеннях. Епископи звертаються зі зазивами до бразилійських катол. організацій молоді, щоби серед неї збудити любов до священничого стану.

Соціалістичний „тиждень“ в Медіоні. Католицькі організації на Заході урядують щорічно т. зв. „соціалістичний тиждень“, яких ціллю є популяризування соціалістичних доктрин зі становища Церкви. В Медіоні відбувся на днях 2—9 серпня ц. р. якраз 15-ий з черги соціалістичний тиждень при співучасті великого числа катол. церковних достойників і учених. Темою медіонського „тижня“ було тим разом питання релігійної єдності.

ОКУЛЯРИ, ЦВІКЕРИ і ЛЬОРНЕТКИ
від найдешевших до найдорожчих
поручає фірма
ЛЕВ АППЕЛЬ і С-КА
Львів, Леґіонів 1. і 3.
Ремонті виконують скоро або відворотном
212 а поштою 11—30

ПОЛОТНА Іван Рідль
Львів
вул. Академічна 2.
267 14—50т

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

З ПОЛЬЩІ. Вальоризація комірного то є 72-процентний додаток до теперішніх чиншів має по обчисленням мін. скарбу дати по 5 літах то є по цілковитім її переведенню 40 мільонів зол. річно на будівельну акцію. Вальоризацію мабуть переведуть мимом не дивлячись на протести домовласників і льокаторів.

Тоги для суддів і адвокатів. В проекті бюджету мін. судівництва на 1929 до 1930 вставлено кредити на закуплення тог для суддів. Буде це видаток коло 3 мільонів зол. Тоги дістануть насамперед судді Найвишого Суду, відтак с. апеляційних, окружних аж до мирових. Рівночасно Рада адвокатська введе тоги і для адвокатів.

ЛИТВА не годиться на конференцію в Жевеві 30. ц. м. Текст її ноти вже вручений польському представникові в Ризі, але досі ще не опублікований.

БОЛГАРІЯ. В справі розв'язання македонської організації інтервенювали в Софії дипломати, представники Англії й Франції. Домагаються розв'язання її й арештування провідників.

ЮГОСЛАВІЯ. Знаменна заява. Д-р Мачек, наслідник Ст. Радича на становищі голови селянського хору, партії заявив кореспондентові „Н. Фр. Прессе“: „Атентат з 20. VI. збурих усе, що збудовано в Югославії від хвилі перевороту. Ситуація загострена через смерть Радича. Щойно тепер ми зрозуміли, що самої мови мало для створення одностайного народу. Грають тут ролю інші чинники, що становлять націю, а саме культура й історія. Краї, котрі належали до б. австро-угорської монархії жили століттями в західній культурі, зате Серби мають византийську культуру. Ми Хорвати стремили до Адриатичного моря, а Серби гравітують до Сальонік та моря Єгейського. Дальший розвиток положення залежить виключно від Београду. Прагнемо самостійної Хорватії, але з оглядів заграничної політики ми проти відривання Хорватії від решти держави. Бажаємо федерації, в котрій малиб участь усі югословянські народи, не виключаючи Болгарії...“

С. С. С. Р. Закон про військову службу. Президія ЦК ратифікувала новий закон про обов'язок військ. служби: Оборона СССР. стас обов'язком усіх горожан Союза. Тільки „робітники“ одначе боронять її зі зброєю в руках, а „неробітники“ одержать інші функції оборони.

КИТАЙ. Новий Китай проти комуністів. В Ганчов арештували двох комуністичних провідників. В Сватов протягом двох останніх тижнів арештували 108 комуністів, з них 68 зараз розстріляли. Арештованих обжаловують у змові проти теперішньої китайської влади.

І Якути не хочуть „раю“

Кореспонденти з Сибірі доносять, що протягом 5 зимових місяців не було ніякої зв'язи між т. зв. якутською советською „республікою“ й Росією. Об'ясняється се тим, що якутські товариші поступенно вистріляли до ноги всю чрезвычайку.

Нема сумніву, що більшовики відплатять Якутам по свому за те, що ті „не зрозуміли ідеалів Карли Марлі“ і не хотіли „раю на землі“.

НОВИНКИ

— У Німеччині зачинається пропаганда, щоб будувати нові доми зі скла. Се уможливити небувало досі чистоту й багатство світла, а з тим і велику гігієну.

— Монополь гуми, який досі мала Англія, буде зломаний, бо відкрито спосіб, як хемічно продукувати кавчук, котрий заступить гуму. Який се буде удар для Англії, можна вносити по тім, що від р. 1913 до 1926 уживання гуми зросло шістькратно.

— Ростреїляні в Київі Івана Янковського під закидом шпіонажі, а в Лелінграді: Юшка, Кузнецова і Корякіна під закидом грабіжі.

— Ткаченко, члена Центрального Комітету укр. компартії в Харкові виключили з партії за український сепаратизм.

— „Известія“ заповідають війну. „Известія“ доносять, що в Ризі відбулася нарада представників воєнних розвідок Польщі, Естонії, Латвії й Фінляндії. Той орган підчеркує, що румунський військовий аташе в Варшаві, Ніколаску, їздить по баттійських державках. На думку „Известій“ воєнні розвідки згаданих держав знаходяться на англійській службі. Все те — пишуть „Известія“ — свідчить, що війна наближається.

МАГАЗИН ФУТЕР
ВІКТОРА ЗІХЛЕРА СИНІ

Львів, пл. Галицька 14. І. пов.
Поручають футера дамські, мужеські футурна галатерія. Приймають всякі кушівські роботи. Переховування футер через літо. Ціни дуже низькі. 201 16—30

— Найбільший метеор знаходиться в Арізоні. Він важить 10 мільонів тон. Той метеор упав з неба не скорше як літ тому 700, бо на його кратері виріс кедр, котрий тепер зрубали і котрий має 700 кругів.

— Добре діло. Шлесський сойм ухвалив зменшити діти тим послам, котрі побирають ще й інші платні від держави.

— В Зелемянці гарцює шайка бандітів, котра в білий день нападає ресторани і бе літників до крові. Притім грозить, що коли літники або господарі повідомлять про це поліцію, то Зелемлянці і Гребенів пустять з димом. Так виглядає безчеченство в галицьких літницьках.

— Робітники своїм коштом зачали будувати нову церкву в Ленінграді, в ділянці нарвсько-московській. Грошеві складки пливуть від робітників з цілого міста.

— Землетрус в Мехіку. Сильні землетруси, що почалися в суботу в державах Геророта і Веракруз повторилися в неділю та в понеділок. Місто Оахака та Шинотепа сильно звишені. Місто Гухтєпек у румовищах. Що телеграфічна і телефонічна комунікація й досі перервана, годі обчислити розміри катастрофи. По дотеперішнім доносенням число збитих доволі велике.

— Перша енциклопедія буддизму. З Москви доносять: Академія Наук оснувала Буддологічний Інститут під дирекцією Шербацького. До ради того Інститута покликано учених німецьких, французьких, японських, індійських, монгольських і ин. Інститут має на цілі вистудіювати буддистичну культуру Тибету, Монголії, Китаю, Індії і Японії. Він уже зачав переводити вступні праці над виданням першої в світі буддистичної енциклопедії.

— Паганні мав не тільки великий талант скрипака але й чоловіка здібного до купецьких інтересів. Як доказ того оповішує преса новодікритий його лист до якогось багатого Англіяця, в котрім Паганні грозить йому судо-

3 причини
реконструкції
льокалю

„ОЛЬКА“

РИНОК 35. з виставових цін при закупі панчіх, рукавичок, скарпеток, дитячих скарпеточок, всяких трикотажних виробів та жіночого білля. Велика okazія при уділяє 10% робату 72-процентовій цювій підвищці. Великий вибір — лише тревалі сорти!

вим позвом, коли той не заплатить високих гонорарів навіть за розмови про музику. Яких високих сум домагався Паганіні, видно з отсих цифр: 1. За 5 годин науки музики кожній дочці 2.400 франків. За 8-кратне принагідне грання в нашій домі 24.000 фр... (Не треба забувати, що тодішня валюта мала ще високу стійкість)...

— Що „патріотизм“ то патріотизм. В Перемишлі, як повідомляє дописувач „Газети Поранної“ розвішено на двірці кільканайцять кошків на сміття помальованих... на біло-червоно. „Патріотизм“ наших сусідів виказує вже на правду ознаки божевілля, бо можна сподіватись, що введовзі навіть...

— Перевозовий рух на суднах, що пливають Велтавою, Лабою й Дунаєм, скріпився в минулім півроці на 16 проц. в порівнянні з рухом в минулім році.

О П О В І С Т К И

До відома студентам львівського університету. Комітет Академічного Дому подає до відома студентам, які хотіли б в академічному році 1928/29 мешкати в Академічному Домі, що подання належить вносити до Комітету Академічного Дому, Львів, вул. Суньського ч. 21. до дня 20. вересня ц. р. До подань належить додати: 1. свідоцтво незамодності з найновішою датою; 2. посвідку від місцевої студентської організації; 3. посвідку від місцевого культурно-освітнього Товариства; 4. посвідку від місцевого Комітету для переведення збірки в часі „Місяця Студента“; свідоцтва кольовіальні або зложених іспитів за минулий академічний рік; 6. опінія від дотичного Товариства, якого студент є членом. — За Комітет: Володимир Децикевич вр. голова, Д-р Любомир Макарушка вр. секретар.

О Г О Л О Ш Е Н Н Я

ЯВОРИВ. Добра станція для учениць укр. гімназії. Зголошення: Управа укр. гімназії в Яворові. 290 2-2

ТОЛОЧАЛЬНЯ наймодніших десенів на плюшових плащах навіть знижених — відсвіжування на спеціальних машинах — перероблювання на модний фасон — фарбування футер липським способом

РОБІТНЯ СУКОНЬ

М. ВОЛЯНСЬКОЇ

Львів, Собіського 12, Телефон 17-04. 291 1-9

Фабрика ПИЛЬНИКІВ Г. МОНЧИНСЬКИЙ

Львів, вул. Волинська 25, тел. 20 18, станція зал.: Львів-Підзамче. Приймає ПИЛЬНИКИ до насінання і замовлення на нові. 282 5-25

ЛІК. СПЕЦ. ПО ВНУТР. НЕДУГАМ

Д-р Остап Прийма

Львів, вул. Личаківська 32.

288 Просвітлення Рентгеном 3-3

ДЕНТИСТ

асист. клініки стоматологічної У. Я. К.

Д-р мед. ЯКОВСЬКИЙ Мечислав

Спеціаліст в недугах усної ями і зубів.

Дентистичну техніку веду особисто.

Львів, Словацького ч. 18, I. пов.

277

5-15

Светери, жакети, костюми гарсонки, камізолки дамські й мужські, гальки, реформи, панчохи, камаші, штільпи, скарпети і т. п. ПЕРЕРОБЛЮВАННЯ й підроблювання старих трикотажів.

Підношення очок панчіх шовкових і фільдекосових.

Виконує з найліпшого матеріалу дуже старанно й по умірених цінах

Трикотажна робітня В. Лібанської

262 Львів, Баторого 34, (мезанін). 8-30

ДОВГОЛІТНІЙ ТЕХНІК-ДЕНТИСТ СТАНІСЛАВ ПЕТЕЛЯК

Львів, вул. Малецького ч. 3.

(бічня Зіморевича)

виконує всілякі дентистично-технічні роботи. 256 Порада безплатна. 9-10

Др. Г. БРУХНАЛЬСЬКИЙ

стоматолог-дентист

ординує в недугах усної ями і зубів в липні і серпні як передтим

Львів, вул. Галицька 19, II пов. 10-20

КАНДИДАТИ НА ШОФЕРІВ

записуються тільки на найлучші, урядово уповаженні

КУРСИ САМОІЗДОВИХ КЕРМАНІЧІВ

:: :: Н. ГАЙТЛІНГЕР, Львів, Коперника 16. :: ::

Школа найліпших шоферів — запевнений найкращий успіх. Разом 165 зол. на рати. Найбільші майстерні. Новітні самоїзди. Визначні фахівці. Пишіть за інформаціями й проспектами. Висні щодня. 274 9-12

ВЗУТТЯ мужеське, дамське

власного виробу

по дуже низьких цінах поручає 251

:: першорядна робітня обуви :: 8-27

ІВАНА МАТИКЕВИЧА Львів, Шелтицьких ч. 1

напроти св. Юра.

Слюсарська робітня СЕМЕН КОЗАК

у Львові, вул. Бляхарська ч. 14.

виконує вікна і хрести церковні, також залізні огорожі і сіткові. — Приймає каси огнетривалі до направи і виконує нові. 208 б 5-5

МОТОРИ

бензиново-нафтові

для сільських господарств

:: та дрібного промислу ::

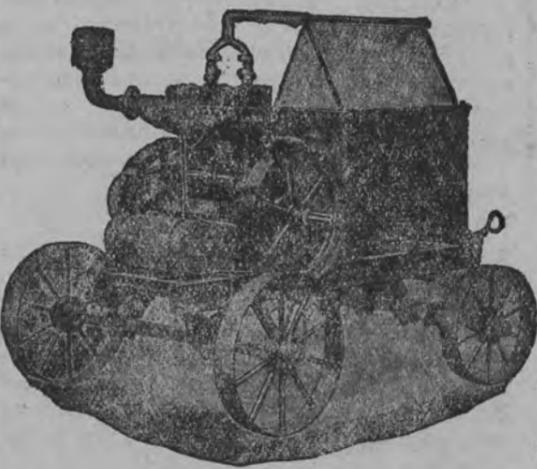
продає по конкуренційних цінах

і на дуже догідних умовах

Фірма РЕЗЕТКА

Львів, ул. Словацького 2.

286 4-20

МОТОРИ

бензинові, нафтові і т. п.

фабрикати фірми

R. A. LISTER, Co Ltd. DURSLEY

(Англія)

поручає

Клягсбальд і С-ка

Львів, вул. Вірменська ч. 8. Тел. 6-29.

Виключна продаж фабрикати фірми

R. A. LISTER, Co Ltd. DURSLEY,

281 на цілу Польщу. 3-4

РІК
ОСНОВАННЯ
1878.

На літний і осінний сезон поручає наймодніші

КАПЕЛЮХИ І ШАПКИ

Фірма АНТІН КАФКА

Львів, вул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! Вибір великий!

138 28-2

„КАТОЛИЦЬКИЙ ПРОВІД“

одинокий український католический орган релігійного й суспільного змісту в Злучених Державах Півн. Америки виходить щотижня і коштує річно 20 зол.

Ті, що цікавляться відносинами в Америці, знайдуть у тім органі багато інформацій.

Адреса: „CATHOLIC LEADERSHIP“, 815 N. Franklin St., Philadelphia Pa, U. S. A.

172 21-2

Найтриваліші ПАНЧОХИ, СКАРПЕТКИ

ПФАУ, Львів, Ринок 19.

246 б найдешевше, бо вхід через сінн. 19-50

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ

всякого рода

поручає Інж. К. Котецький і С-ка

фабрика Львів 15 — вул. Бічна Кульпарківська 9.

252 Жадайте цінників. 11-12

Продажа на догідні сплати!!

Машини до шиття

== Грамофони, ровери

Кружлівки молочарські

та їх складові часті, кравецьке приладдя і до ручних робіт. Власна майстерня направ

Александр МАЛИМОН

Львів, ул. Валова, 11 а.